

Shakespeare a l'oest

Carles Sampol

Per algun motiu, quan qualsevol espectador veu *Duelo al sol*, es produeix un fet extraordinari. Aquest fa referència al fet que la pel·lícula supera, arrassa, la freda anàlisi de la lògica, venç qualsevol intent d'un raonament escrupolosament cinematogràfic. ¿No és veritat que, en tal cas, observada des de la distància, la pel·lícula evidencia una matèria narrativa excessivament contaminada pels tòpics elements del fulletó? ¿Negarà algú que la història d'amor i desamor entre la mestissa Perla Chávez i el fanfarró i bregós Lewt McCandles no podria ser l'argument propi d'un mediocre telefilm emès entre setmana a les tres de la tarda? Són factors, aquests, que, en canvi, no romanen en el record i no tenen cabuda en una posterior valoració d'aquesta obra. ¿Què fa, però, que *Duelo al sol* superi algunes d'aquestes mancances i sigui un clàssic per al qual el temps no passa?

La resposta la tenim en la seva força arravatadora, que deixa unes indelebles petjades en la memòria selectiva del cinèfil. I és que aquest melodrama exacerbant gaudeix, en primer lloc, tal i com ha de ser, d'una galeria de personatges rics i complexos, sotmesos tots a constants contradiccions i als continus remordiments que comporta el perpetu conflicte que s'estableix entre el "voler", el "poder" i el "deure", vèrtexs d'un triangle permanentment en desequilibri. Personatges, en el fons, dèbils, però alhora persistents, fervents i convulsos, reflexos, al cap i a la fi, del productor David O. Selznick, un dels pares de les criatures —juntament amb el director King Vidor i el novel·lista Niven Bush— qui intentava repetir, i fins i tot arribà a assolir majors nivells, l'èxit de la fórmula aplicada a *Lo que el viento se llevó*. A més, *Duelo al sol* és una pel·lícula que, sense cap tipus de digressió narrativa, sense permetre la més mínima irrupció d'un temps mort,

supera l'espectador, entregat ja, vençut per un cicló, un irrefrenable ritme narratiu, símptoma, i conseqüència lògica, del remolí passional i d'emocions que pateixen els personatges.

En segon lloc, i a més de tota aquesta sèrie d'elements, *Duelo al sol* adquireix tota la seva magnificència i entitat dramàtica i narrativa gràcies a la força visual que posseeix el film, i que ja es posa de manifest des de l'inici, amb menys de cinc minuts, amb el cèlebre pròleg inicial, en el qual s'avancen les tonalitats que presidiran el relat i els trets estilístics que regiran la narració. A partir d'aquí, *Duelo al sol* reconstrueix a la pantalla un món crispant, apassionat i exagerat, mitjançant una posada en escena que rebutja descaradament qualsevol tipus de reproducció "realista", sinó que pretén la premeditada elaboració d'un artífici evident en el qual es conjuguen a la perfecció la resta d'elements que defineixen la història. D'aquesta manera, la posada en escena del film, podríem dir, que no va més enllà de ser un dispositiu que utilitza el marc ambiental, sorgit del *western*, com un referent espacial en el qual ubicar la història.

A partir del barroquisme de la planificació i dels exagerats matisos interpretatius dels actors, Vidor recrea, gràcies al seu enèrgic i vigorós estilisme, patent a altres obres, com per exemple *El manantial*, una història plena d'esplendor colorista, marcada per un cromatisme que, lluny de resultar gratuït, té una forta implicació dramàtica i que permet que els instints més primitius erupcionin com si d'un volcà es tractés. De manera que l'odi, l'amor, la venjança, el rancor, etc., s'expressen amb el seu sentit més fidel i primitiu, apoderant-se dels personatges.

Duelo al sol és, en certa manera, un arriscat joc malabarista, que voreja el poc recomanable precipici del *culebró*, per erigir-se finalment en una tragèdia majúscula. Els amants impossibles, l'enfrontament fratricida, el patriarca (monarca) McCandles i els seus remordiments de consciència, la història d'amor i rancor entre McCandles mateix i la seva esposa, etc., són, en definitiva, l'adaptació de l'univers shakesperian al terreny mític del *western*. ■